

Laputa - Himmelslottet [DVD]

Laputa - Himmelslottet [DVD]

Laputa - Himmelslottet er en klassiker slik kun Hayao Miyazaki lager dem, hevder vår anmelder. Filmen er et moderne eventyr med inspirasjon fra Gullivers reiser og Thatchers Storbritannia.

Tenkû no shiro Rapyuta
Hayao Miyazaki
Studio Ghibli, Tokuma Shoten
1986
Pan Vision
16:9 Widescreen (1,85:1)
Stereo 2.0
124 min.
2

7

Klassisk Miyazaki

Mot overskriften kan det innvendes at det ikke finnes annet enn klassisk Miyazaki. Jeg skal i hvert fall ikke påta meg oppgaven med å lete etter annet enn gull. Det er vanskelig nok å forklare hva som gjør hans filmer så magiske. Så enhetlige samtidig som de er så ulikartede. Kanskje er den enkleste forklaringen at det neppe finnes noen som overgår Miyazakis evner som eventyrforteller blant moderne filmkunstnere.

I

Laputa - Himmelslottet får vi et fantastisk science-fiction-eventyr som henter råvarene fra klassiske myter og legender. Inspirasjonen kommer fra Jonathan Swifts *Gullivers reiser*, men fortellingen får her det særegne preget som kort oppsummert kalles Miyazaki. Allerede i åpningsscenen kjenner vi igjen motiver og temaer som senere har blitt hans varemerke. Fantasisfulle flymaskiner, luftpirater, en ung jente i hovedrollen og skyformasjoner som ingen andre gjør bedre.

Laputa - Himmelslottet var Studio Ghiblis første film da den kom i 1986. Sammen med Isao Takahata og produsent Toshio Suzuki, etablerte Hayao Miyazaki studioet året før. Miyazaki hadde oppnådd suksess med [Nausicaä - Prinsesse av den grønne dalen](#) (1984), før han fikk større kunstnerisk frihet.

Laputa - Himmelslottet er en eventyrfilm i særklasse som tåler tidens tann. En fantastisk historie i en estetisk form som kombinerer det storslåtte med det nære og personlige.

Eventyret

Fortellingen begynner med at et luftskip angripes av flyvende pirater under ledelse av piratmor Dola. Om bord finner vi ungjenta Sheeta som er bortført av regjeringsagenter ledet av oberst Muska på grunn av en magisk krystall hun har i et kjede rundt halsen. Piratene er også ute etter krystallen, og i tumultene rundt bordingen av luftskipet forsøker Sheeta å gjemme seg utenfor et av vinduene. Hun faller, men reddes i fallet av krystallen og daler ned mot jorden. Der faller hun bokstavelig talt i fanget på foreldreløse Pazu som bor og arbeider i et gruvesamfunn som klamrer seg til fjell over dype sjakter. Inspirasjon til gruvesamfunnet fant Miyazaki under et besøk i Wales i 1984. Margaret Thatcher drev sin kamp mot gruveindustrien og streiker raste over hele Storbritannia. Denne bakgrunnen bruker Miyazaki. Ikke bare som estetisk inspirasjon, men også i skildringen av gruvesamfunnets tradisjonelle verdier. Senere har han forklart at han så gruvearbeiderne som en utdøende rase av krigere som nå er borte. Dette blir ikke eksplisitt utnyttet i rammefortellingen, men

Miyazaki bruker motivet som i en slåsskampscene hvor Pazus onkel går til nevekamp mot en av piratene.

Før dette oppdager Sheeta et bilde av et flygende slott i Pazus hus. Han forklarer at faren forsvant i jakten på det myteomspunne himmelslottet Laputa. Legenden forteller at menneskenes streben etter å fly, førte til at de til slutt klarte å skape flygende slott og byer. Men at de falt til jorden og igjen tvang menneskene til å leve jordnært. Et rike skal imidlertid ha holdt seg svevende, skjult av tordenskyer. Det tar ikke lang tid før piratene og agentene finner Sheeta, men igjen klarer hun å rømme. Under flukten faller vennene ned i en gruvesjakt hvor de møter en gammel gruvearbeider, onkel Pom, som forklarer dem om Sheetas krystallsteins magiske, men også farlige kraft.

Her er et av filmens økologiske motiver. Steinen inneholder magiske krefter som kan gi oss evnen til å fly og utrette mirakler, men den tilhører jorden og kan i menneskenes hender føre til katastrofe. Dette er også et stadig tilbakevendende tema i Miyazakis filmer, kanskje mest tydelig i *Nausicaä* og *Prince of Mononoke* (1997).

Sheeta forteller nå Pazu at hennes egentlige navn er Lucita Toelle Ur Laputa, og at hun har en forbindelse til himmelslottet. I samme øyeblikk fanges Pazu av agentene og hæren, og de blir ført til et tungt bevoktet festningsverk. Her avslører Muska sitt mål om å finne himmelslottet. Etter at en robot falt fra himmelen, ble det klart for regjeringen at Laputa var mer enn en legende. Muska forteller Sheeta at hun er den rettmessige arving til tronen av Laputa, og tvinger henne til å ta avskjed med Pazu. Tilbake i huset sitt finner Pazu piratene og Mama Dola. Han overbeviser henne om at han kan hjelpe piratene med å finne både Laputa og Sheeta. Samtidig sitter en sorgtung Sheeta i borgtårnet på festningen og husker en magisk formel som hun lærte av bestemoren. Formelen vekker roboten til liv og den tiltrekkes av Sheetas magiske stein. Steinen viser også vei til himmelslottet. Roboten har enorme krefter, men den beskytter Sheeta. Til slutt må den likevel gi tapt mot hærens artilleri, men først etter å ha lagt hele festningsverket i ruiner. Nå kommer piratene til Sheetas unnsetning og sammen klarer de å flykte. I kampens hete mister Sheeta krystallen og Muska kan i sitt enorme luftskip Goliat, begi seg mot målet. Men alliert med piratene kan også Sheeta og Pazu nettopp det.

Piratene går fra å være motstandere, og ganske kyniske, til å bli allierte og hjelpere. Om bord i piratskipet finner vi et jovialt og sympatisk fellesskap, og Sheeta vekker morsinstinkt til Dola (og varme følelse (1992) pirater). En slik transformasjon finner vi også i *Porco Rosso* også Miyazaki viser sin fascinasjon for både fly og flygende pirater.

Nå nærmer piratene seg målet, men det gjør også hæren. Sheeta og Pazu holder utkikk på toppen av piratenes luftskip. Når de kommer inn i tordenskyer, gir Dola ordre om å gjøre om utkikkstårnet til et seilfly. I stormen slites tauet som fester dem til luftskipet og etter en strabasjøs ferd gjennom lyn og torden finner de himmelslottet. Her møtes de av en robot. De følger henne (tror nemlig disse robotene er av hunkjønn) og oppdager at roboten beskytter fuglene som bebor himmelslottet. Det tar imidlertid ikke lang tid før Goliat også ankommer himmelslottet og hæren setter i gang med sin plyndring av Laputas skatter. Nå nærmer klimaks seg og Muska avslører sin hemmelighet. Han er nå nesten ved målet for sin jakt og ved hjelp av krystallen kan han oppnå uante krefter og herredømme ikke bare i luften, men over hele jorden. Bare Sheeta kan hindre ham.

Historien er handlingsspekket og kombinerer det fartsfylte og spektakulære med poetiske skildringer av de unge heltenes vennskap og kjærlighet, natur- og miljøskildringer. Animasjonen er imponerende, og jeg blir ikke helt enig med meg selv om det er på grunn av eller på tross av fraværet av dataanimasjon. Dette er tradisjonell tegnefilm og da vil nødvendigvis det skje noen kompromisser i de mest detaljkravende scenene. I sluttsekvensen med himmelslottets fall til jorden er kanskje dette tydeligst. Men aksepterer vi filmens estetiske premiss, slik vi aksepterer dataanimert liksomrealisme, bør vi også akseptere tegnefilmens særegne form for realisme. Jeg håper og tror den har livets rett.

Utgivelsen:

DVD-en har original og norsk tale. De norske stemmene fungerer fint, selv om Muska til tider høres litt påtatt skurkeaktig ut. Utover filmen får vi presentert Miyazakis fantastiske tegninger som bonusmateriale. Tegningene viser hans personlige stil og her får vi en mulighet til å dvele ved den. Bare synd at vi ikke får mer. I bonusmaterialet får vi også et intervju med Miyazaki og noen av hans viktigste medarbeidere ved Studio Ghibli. Utover dette er det kinotrailer, TV-reklamer og trailere til andre filmer fra Studio Ghibli. En er ikke bortskjemt med mye bonusmateriale i Miyazaki-utgivelser, men her er det i alle fall noe.

Filmen er uansett mer en god nok i seg selv - en hyllest til fantasien fra en av filmens ypperste eventyrfortellere.

Anmeldt av Rune Kreutz, 28.12.09

Takk til Pan Vision for anmeldereksemplar.

Relaterte utgivelser:

[Det levende slottet](#)

[Chihiro og heksene \[2 DVD\]](#)

[Princess Mononoke](#)

[Porco Rosso](#)

[Kikis budservice](#)

[Min nabo Totoro](#)

[Nausicaä - Prinsessen fra Vindens Dal](#)

Ja
[laputa_cover](#);